

7. FRIEDRICH PASSINI – OSOBNOST ČESKOBUDĚJOVICKÉHO VODÁRENSTVÍ

Jiří Lipold

Někdy lze najít podobnosti na místech zcela překvapivých. Existence obdobných litinových pítek na snímcích ze začátku 20. století v Českých Budějovicích a Sarajevu však má prosté vysvětlení. Autorem prvních novodobých vodovodů v obou těchto městech byl tehdejší znamenitý technik a vodohospodář, inženýr **Friedrich Passini**.

F. Passini se narodil ve Vídni 25. prosince 1839 v ryze umělecké rodině italského původu. Friedrichův otec Johann Nepomuk Passini (1798–1874) byl

Obr. 1: Č. Budějovice, ul. Hroznová, kolem r. 1900

Obr. 2: Sarajevo, kolem r. 1900

Obr. 3: Kresba – Johann Nepomuk Passini: Nosiči vody ve Vídni, r. 1826

známým malířem epochy *biedermeier* - rové Vídne. Taktéž Friedrichův bratr Ludwig (1832–1903) zvolil uměleckou malbu jako své poslání. A rovněž dvě ze čtyř dětí F. Passiniho, Rita a Paul byli malíři a výtvarní umělci.

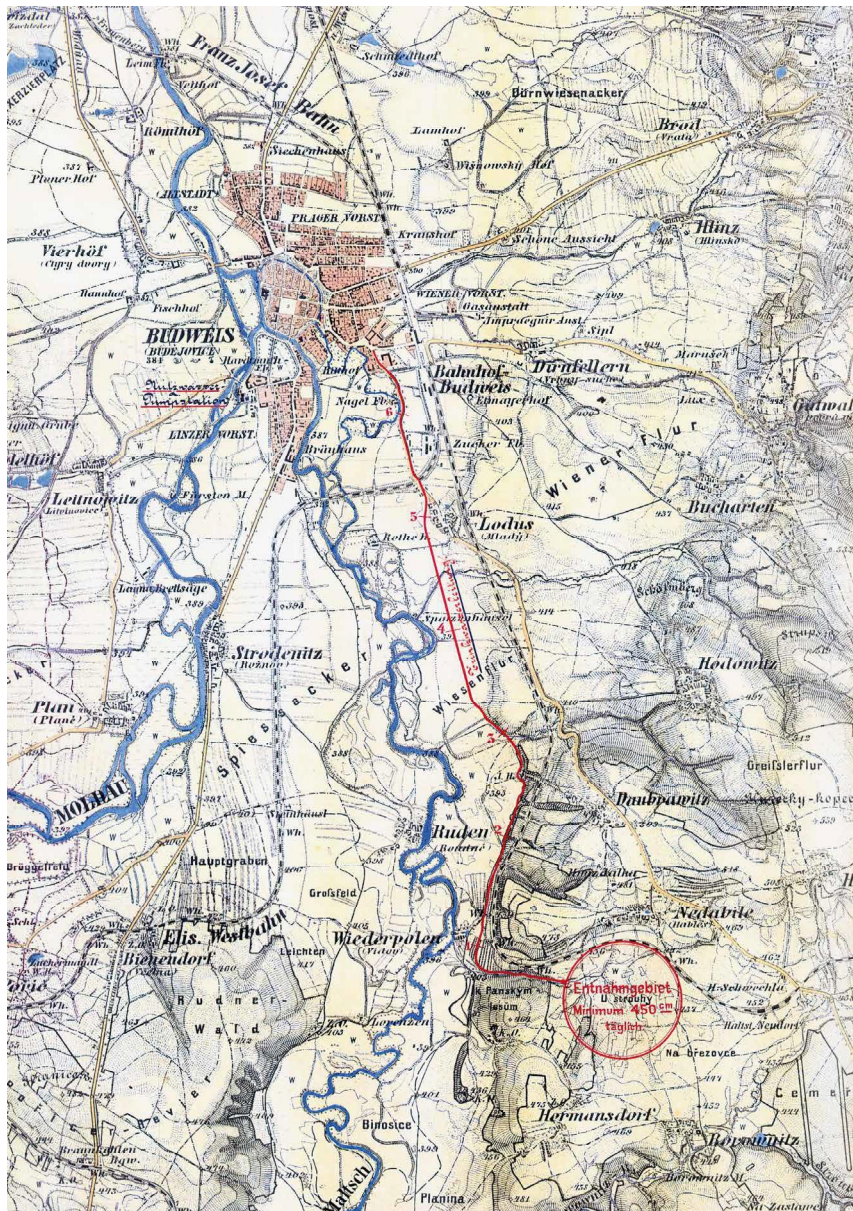
Naštěstí pro obyvatele Českých Budějovic se F. Passini nevydal cestou umění, ale po maturitě vystudoval Technickou univerzitu ve Štýrském Hradci (Graz). Poté se řadu let zásadním způsobem podílel na výstavbě železničních tratí v Rakousku-Uhersku a železničních vodovodů. Pro parní lokomotivy bylo totiž nezbytné, aby na nádražích byl k dispozici vydatný zdroj vody. Tato odbornost ho svedla dohromady se slavným stavitelem železničních tratí baronem Karlem Schwarzem (1817–1898), rodákem z Nového Jičína, který se vypracoval z chudého krejčovského synka v jednu z nejvýznamnějších podnikatelských osobností své doby.

A právě na doporučení barona Schwarze byl do Českých Budějovic dne 9. října 1879 povolán F. Passini, aby se seznámil s problematikou zásobování města vodou. Město se tehdy totiž již desítky let marně snažilo najít uspokojivé řešení tohoto úkolu. F. Passini si v den svého příjezdu nechal předložit veškerou dosavadní dokumentaci. Druhý den pak vyjel s místními průvodci do okolí města na obhlídku. A již tohoto 10. října

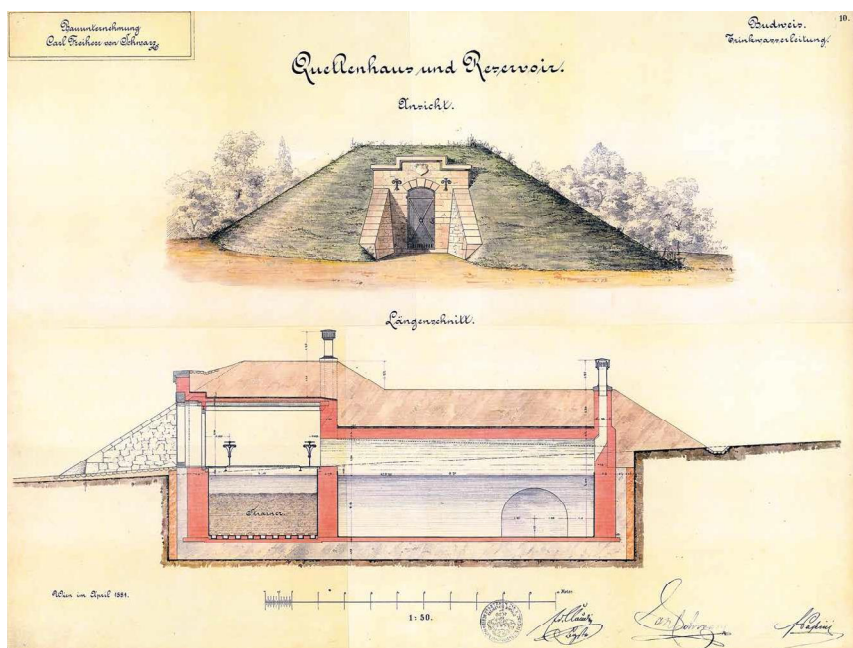
1879 téměř zázračně vytipoval pramenišť v údolí pod obcí Nedabyle jako nadějný zdroj pitné vody pro město. Následné průzkumy a rozbory jeho odborný odhad potvrdily a tak se již 13. října 1882 mohla uskutečnit slavnost uvedení do provozu nového vodovodu vody pitné, včetně vodojemu Nedabyle, 13 km vodovodních sítí a 32 litinových pítek. Dodavatelem byla stavební firma barona Schwarze, která zároveň uskutečnila rekonstrukci vodovodu užitkové vody, včetně zvýšení barokní vodárenské věže o 6 m a zřízení dvou usazovacích nádrží vltavské vody o celkovém objemu 4000 m³. Živou připomínkou tohoto díla, je kromě současného vzhledu

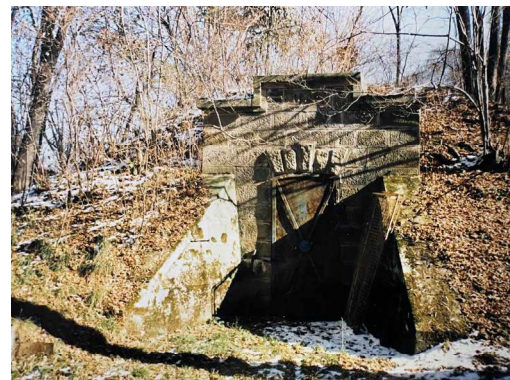
Obr. 4: Kresba – baron Karel Schwarz

Obr. 5: Projekt českobudějovického vodovodu z dubna 1881 – situace vodovodního přiváděče z prameniště Nedabyle

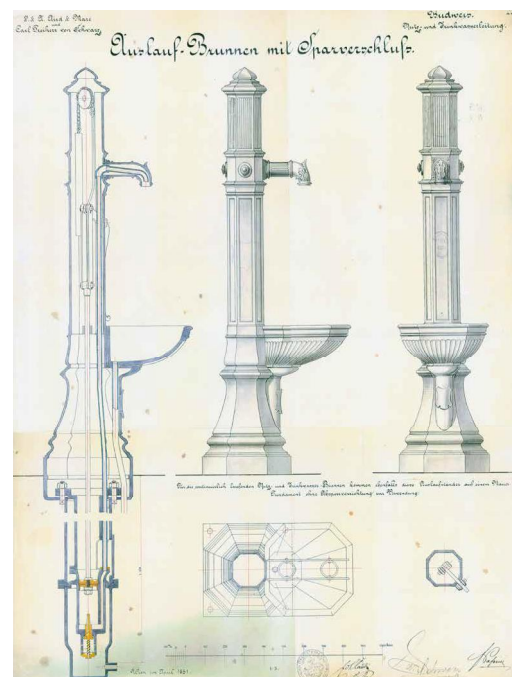
Obr. 6: Projekt českobudějovického vodovodu z dubna 1881 – vodojem Nedabyle, podpis F. Passiniho vpravo dole

Obr. 7: Fotografie – vodojem Nedabyle, který 100 let sloužil k zásobování Českých Budějovic pitnou vodou v letech 1882 až 1981

Obr. 8: Dobová kolorovaná pohlednice kašny v parku Na Sadech u ulice Jírovцова – dar barona Schwarze městu České Budějovice v rámci stavby vodovodů v letech 1881 až 1882

Obr. 9: Projekt českobudějovického vodovodu z dubna 1881 – litinové pítko, podpis F. Passiniho vpravo dole

českobudějovické vodárenské věže i kašna v parku Na Sadech u ulice Jírovцова. Tuto kašnu baron Schwarz městu České Budějovice daroval jako výraz vděčnosti za možnost uskutečnit celou uvedenou zakázku.

Zmíněná českobudějovická secesní pítko jsou stejného typu jaké nechal F. Passini, jako vysoký představitel stavební státní správy v Bosně

a Hercegovině, instalovat v rámci výstavby jím navrženého vodovodu pro město Sarajevo v letech 1889 až 1897. Pítka byly v Sarajevu oblíbeným místem setkávání a brzy se zde ujalo rčení „vidimo se kraj željezne česme“ (uvidíme se u železné fontány). V roce 1894 bylo pak F. Passinimu za jeho zásluhy o rozkvět města uděleno čestné občanství Sarajeva.

V Bosně a Hercegovině F. Passini působil v letech 1886 až 1909 a byl autorem vodovodu i pro Mostar, Travnik a mnohá další místa. Rovněž měl na starosti výstavbu železničních tratí v Bosně a Hercegovině.

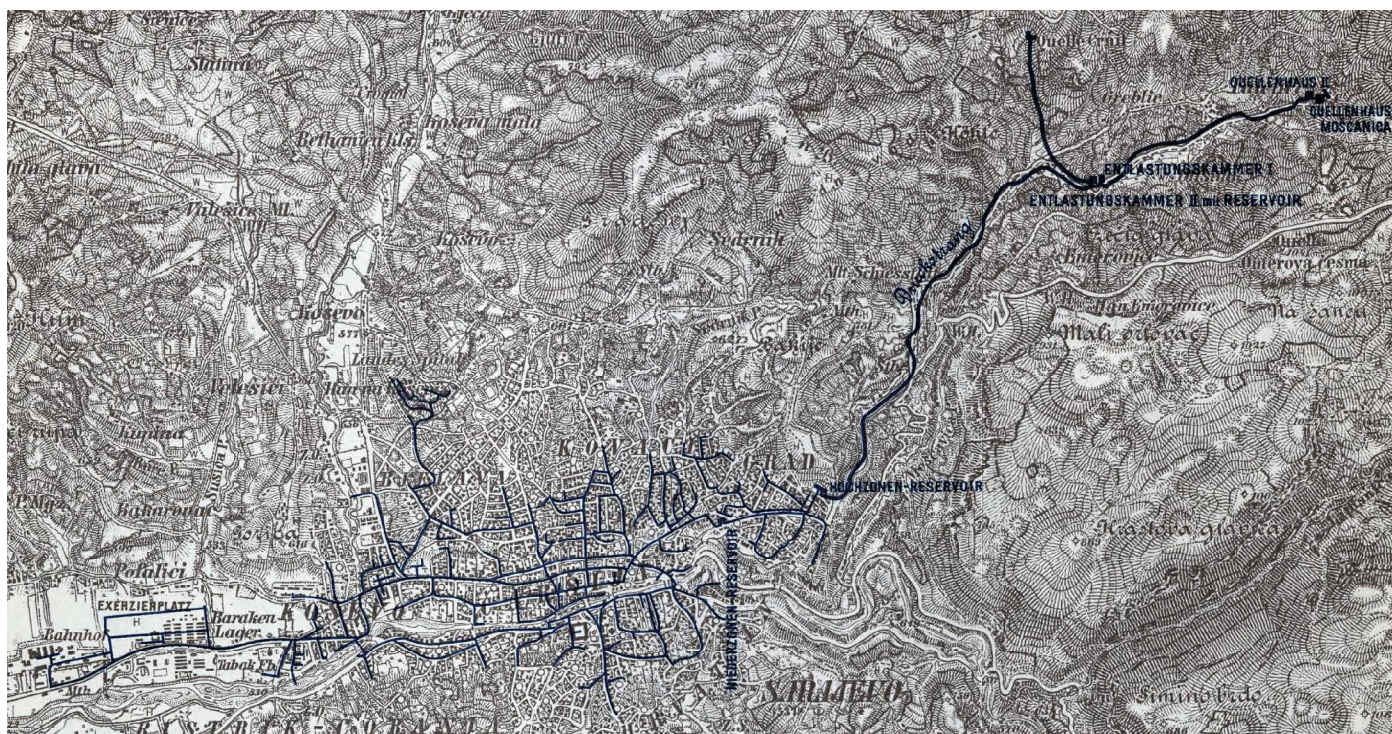
Závěr svého nesmírně plodného života F. Passini strávil ve Štýrském Hradci, kde mu za jeho odborné zásluhy Technická univerzita roku 1911 uděluje čestný doktorát a kde 5. prosince 1915 zesnul na zápal plic.

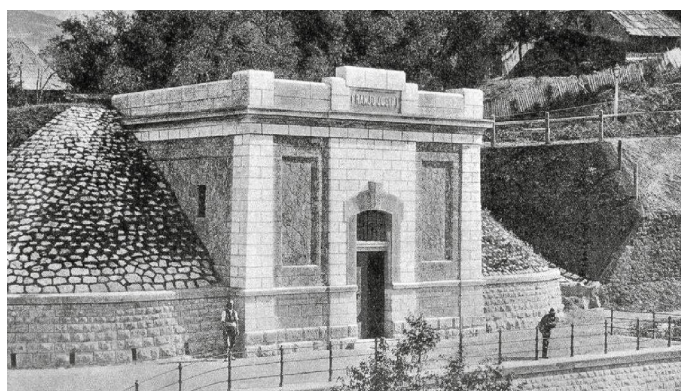
Obr. 10: Sarajevo, kolem r. 1900 – výřez fotografie – chlapec, muslimka a křesťanské ženy u pítka

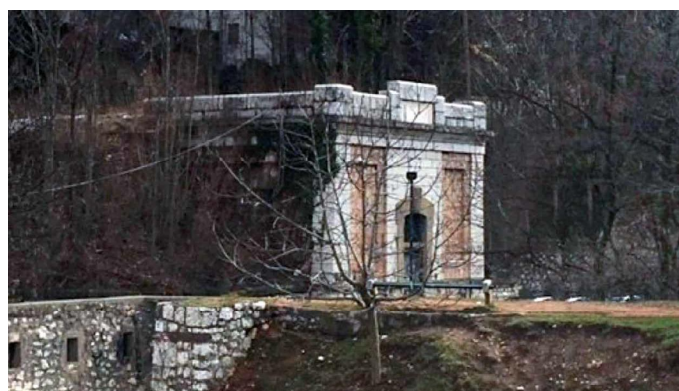
Obr. 11: Sarajevo – dívka u pítka – fotografie z 20. let 20. století

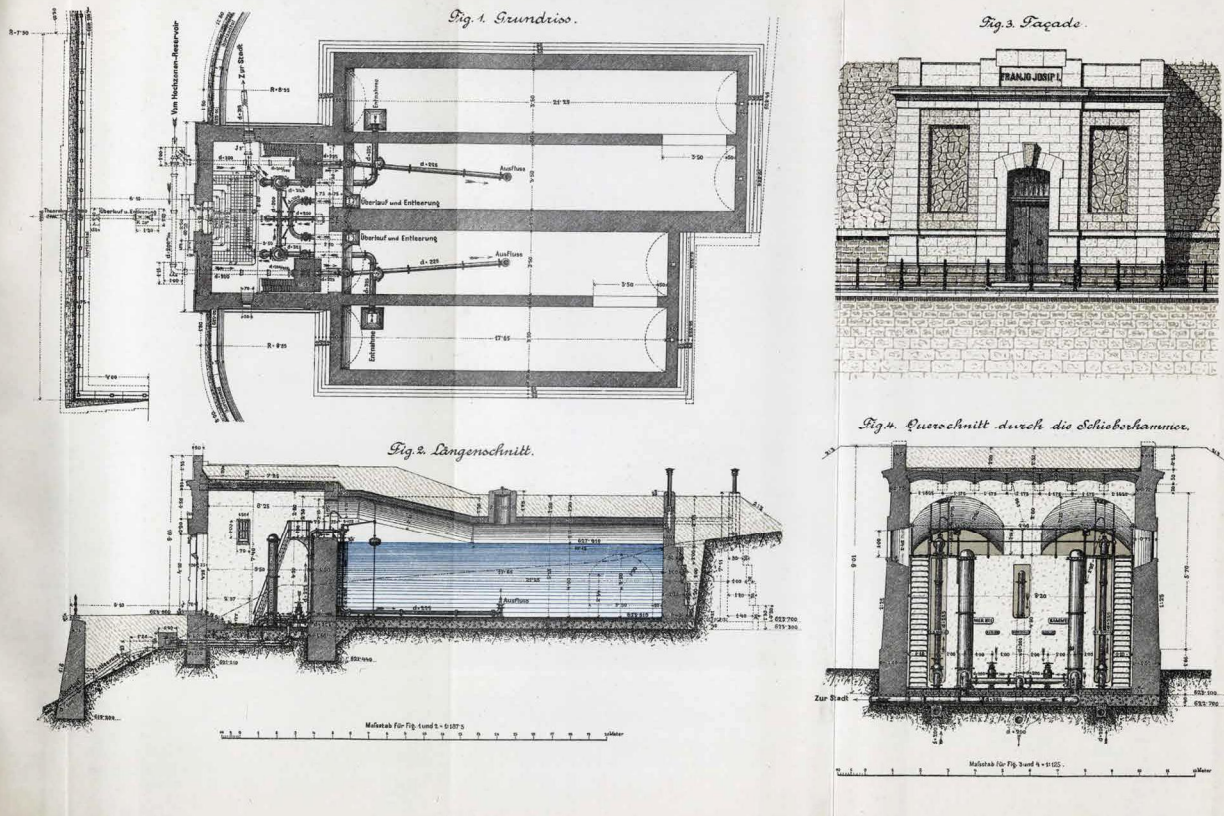
Obr. 12: Situace z projektu vodovodu pro Sarajevo – realizován v letech 1889 až 1897

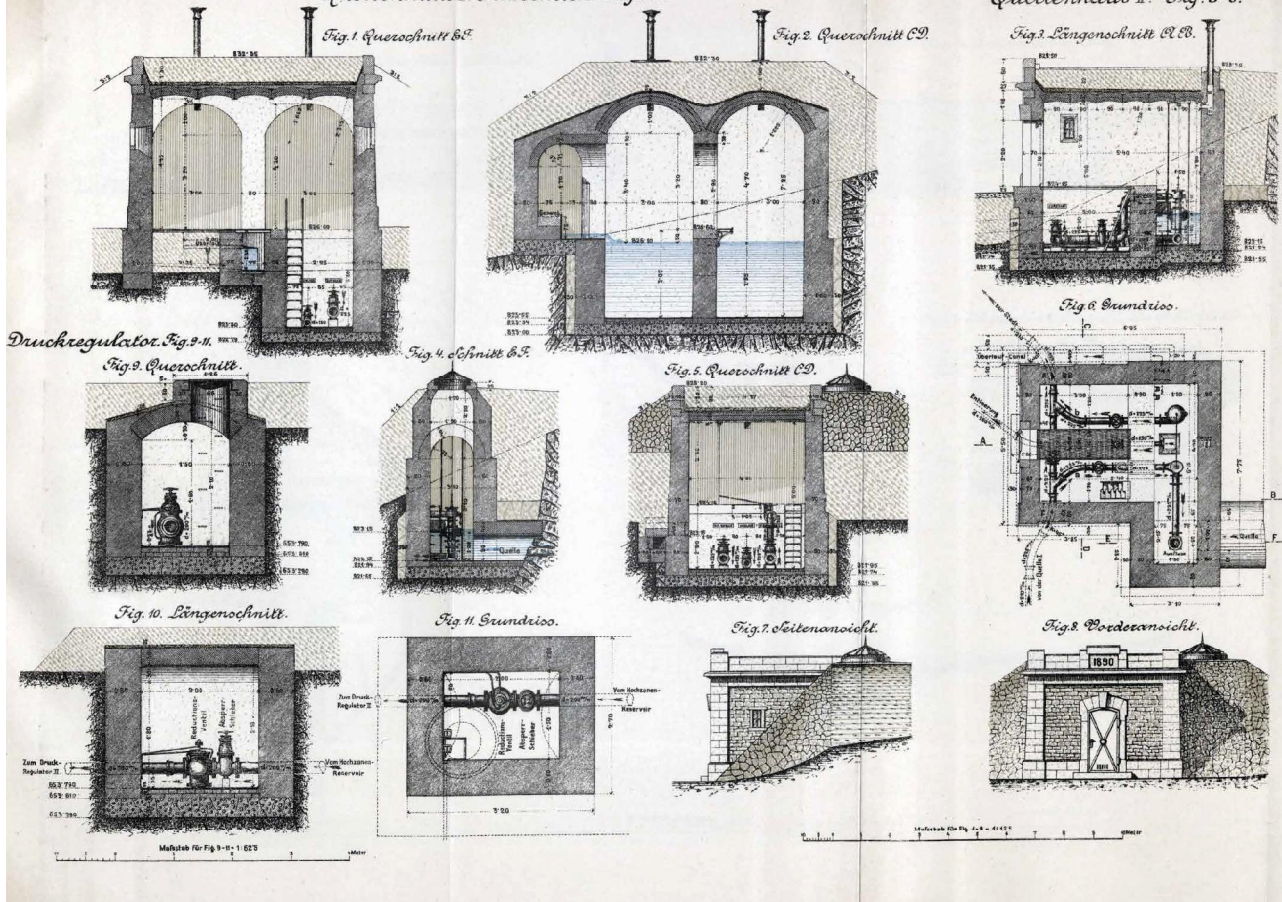
Obr. 13: Sarajevo – Jekovac – ul. Pod bedemom – vodojem pro nízké tlakové pásmo – fotografie před r. 1899

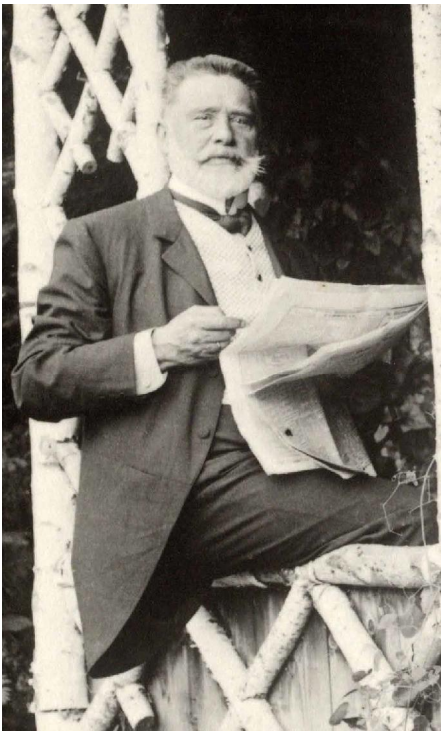
Obr. 14: Sarajevo – Jekovac – ul. Pod bedemom – vodojem pro nízké tlakové pásmo

Obr. 15: Sarajevo – Jekovac – ul. Pod bedemom – vodojem pro nízké tlakové pásmo – projekt

Obr. 16: Sarajevo – vodní zdroj Mošćanica – projekt

Obr. 17: F. Passini roku 1906

Obr. 18: Sarajevo – vodní zdroj Mošćanica – dobová fotografie z počátku 20. století

Obr. 19: Sarajevo – vodní zdroj Mošćanica

Obr. 20: F. Passini sedící první zleva při kontrole nové železniční trati v Bosně v r. 1906

Obr. 21: F. Passini uprostřed skupinového snímku při slavnostním otevření železniční trati v Bosně v r. 1906

Ing. Jiří Lipold
ČEVAK a. s.
Severní 2264/8
37010 České Budějovice